

ม.ล.บุญเหลือ เกษสุวรรณ

ศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศรี เลขาวัฒนะ

ผู้เขียนเป็นลูกศิษย์รุ่นแรก ๆ ของอาจารย์ ม.ล.บุญเหลือ สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ก่อนอื่นขอพูดเรื่องสงคราม ลักเล็กน้อย เพราะเป็นจุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ของนักเรียนโดยไม่คาดคิด คนสมัยนี้รู้เรื่องสงครามครั้งนั้น จากคำบอกเล่าหรือจากหนังสือเป็นส่วนใหญ่ ผู้ที่มีประสบการณ์ ตรงในช่วงนั้นปัจจุบันคงมีไม่มากนัก ผู้เขียนเองขณะนั้นกำลัง เรียนอยู่ชั้นมัธยม ไม่ค่อยรู้ถึงความยากลำบากของชีวิตในช่วง สงครามเท่าใดนัก เพราะผู้คนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่อย่าง เรียบง่าย ไม่มีอะไรที่ฟุ่มเฟือย แม้จะขาดแคลนสิ่งของบางอย่าง ก็ไม่ได้กระทบกระเทือนมากนัก ในระยะต้น ๆ ของสงคราม การเรียนการสอนในกรุงเทพฯ ยังคงดำเนินไปตามปกติ มีการทิ้งระเบิดอาคารสถานที่สำคัญ ๆ บ้าง บางคนก็หลบภัย ไปยังชานเมือง เด็ก ๆ ย้ายไปเข้าเรียนในโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน เมื่อสงครามดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง การทิ้งระเบิดทำลายและ ระเบิดเพลิงก็เริ่มถี่ขึ้น ผู้คนอพยพออกจากกรุงเทพฯ ไปอยู่ ต่างจังหวัด โรงเรียนบางแห่งหยุดการสอน และบางแห่งก็ อพยพไปต่างจังหวัดเช่นกัน

เมื่อสงครามสิ้นสุดลง การศึกษาเล่าเรียนที่เป็นไปอย่าง กระทบกระเทือนระหว่างสงคราม ก็เริ่มกลับเข้าสู่ภาวะปกติ ทั้งยังมีการอนุญาตให้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความพร้อม เปิดสอนระดับเตรียมอุดมศึกษาต่อจากระดับมัธยมอีก 2 ปี ก่อนหน้านั้นหากนักเรียนที่เรียนจบการศึกษาชั้นมัธยม 6 ต้องการเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยจะไปสอบเข้าโรงเรียน เตรียมอุดมศึกษา เรียนที่โรงเรียนเตรียมฯ 2 ปี แล้วก็เข้าเรียน ต่อตามคณะต่าง ๆ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่เมื่อมีการ เปิดสอนระดับเตรียมอุดมศึกษาตามโรงเรียนทั่วไปแล้ว นักเรียนจะจบการศึกษาระดับนี้ก็ต้องผ่านการสอบที่จัดโดย กระทรวงศึกษา ผู้ที่ประสงค์จะศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย จะต้องสอบผ่านข้อสอบของกระทรวงโดยได้คะแนนรวมไม่ต่ำ

กว่าร้อยละ 50 และเลือกสมัครสอบเข้าคณะใดคณะหนึ่งที่ มหาวิทยาลัย แต่ละคณะก็กำหนดวิชาที่ผู้สมัครต้องสอบ แตกต่างกันไป เป็นต้นว่าผู้ที่ประสงค์จะเข้าเรียนที่คณะบัญชี ความรู้ทางคณิตศาสตร์จะต้องเท่ากับผู้ที่จบเตรียมวิทยาศาสตร์ และมีความรู้ภาษาอังกฤษเท่าผู้ที่จบเตรียมอักษรศาสตร์ ผู้ที่รู้ตัว ว่าขาดความรู้ในบางวิชา เช่นนักเรียนที่จบเตรียมอักษรศาสตร์ ต้องการจะเรียนในคณะบัญชีก็จะชวนขวายหาความรู้เพิ่มเติม ด้านคณิตศาสตร์

นอกจากกำหนดระดับความรู้ในวิชาที่จะต้องสอบแล้ว มหาวิทยาลัยยังกำหนดอายุของผู้สมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยด้วย ทำให้นักเรียนจำนวนหนึ่งไม่สามารถสมัครสอบเข้าศึกษา ในมหาวิทยาลัยได้ เพราะอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บางคน ก็รอสมัครในปีการศึกษาต่อไป แต่ก็ยังมีที่เคັงคว้างไม่มีแผน รอมรับว่าจะทำอะไรระหว่างที่รอเลยกลายเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหา หมดโอกาสศึกษาต่อ เมื่อย้อนกลับไปคิดถึงกาเปลี่ยนแปลง ระบบการศึกษาในตอนนั้น ก็รู้สึกว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในตอนนั้น ก็รู้สึกว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในขณะนั้น ทำให้ การหาเวลาว่างแผนมากนัก หลังจากนั้นมาก็มีการ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรและกำหนดช่วงการเรียนระดับประถม และมัธยมอีกหลายครั้ง

ผู้เขียนเป็นนักเรียนรุ่นแรกที่เรียนชั้นเตรียมอุดมศึกษา ที่โรงเรียน และสมัครสอบเข้าเรียนต่อที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสมัยนั้น ได้เรียนวิชาภาษาไทยกับ อาจารย์ ม.ล.บุญเหลือ จำได้ว่าอาจารย์สอนสนุก มีเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยมาเสริมทำให้ เรื่องที่สอนมีชีวิตชีวาขึ้นอย่างมาก ที่สำคัญที่สุดคืออาจารย์ จัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนในชั้นมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ อาจารย์เขียนบทละครอิงประวัติศาสตร์ให้นักเรียนเล่น เป็นเรื่อง การแย่งราชสมบัติสมัยอยุธยาตอนต้นระหว่างเจ้าวัยกับเจ้าวีย นอกจากจะมีบทพูดซึ่งจำได้เลา ๆ ว่าเป็นประเภทกลอนเปล่า ยังมีจากระบำรำฟ้อนในราชสำนัก เป็นการแสดงละครพูด

ที่ทางโรงเรียนไม่เคยจัดมาก่อน ทั้งยังเป็นบทละครที่แต่งขึ้นมา โดยเฉพาะ ไม่ได้เลือกมาจากบทละครที่มีอยู่แล้ว นักเรียนทุกคนตื่นตื่นกันมาก ทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ ตั้งแต่การคัดเลือกตัวแสดง จัดกลุ่มรับผิดชอบเรื่องสถานที่ จัดหาข้าวของเครื่องใช้ในการแสดง และการฝึกซ้อม

ประโยชน์ที่ได้จากการจัดละครเรื่องนั้นนอกเหนือจากการทำงานรับผิดชอบร่วมกันแล้ว นักเรียนยังได้มีโอกาสที่ดียิ่งในการฝึกออกเสียง และแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ขณะทีพูด ส่วนนวนิยายของบรรดาหัวหน้าที่ต้องเกลี้ยกล่อมลูกน้องให้เข้ามาเป็นพรรคพวกเพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามทำให้นักเรียนได้เห็นถึงการใช้อำนาจเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานให้เข้าใจศักยภาพของภาษาที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถใช้ โน้มน้าวผู้คนให้คล้อยตามความคิดเห็นของตน นอกจากนี้ก็ยังได้เห็นความโลภและมัวเมาในอำนาจของขุนนางบางคนที่ทำให้พี่น้องผัดใจจนถึงกับฆ่าฟันกันเอง การได้อ่านและวิเคราะห์บทละครอิงประวัติศาสตร์เป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่ง นอกจากจะได้อ่านบทเรียนทางประวัติศาสตร์เรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบ การตัดสินใจทำสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ยังทำให้รู้จักวิธีอ่านหนังสือให้เข้าใจ ติดตามภาษาที่ใช้ ไม่เสริมแต่งหรือเดาโดยไม่มีเหตุผล หากมีศัพท์ที่ไม่คุ้นหรือไม่รู้ก็จะต้องขวนขวายหาความหมายที่ต้องเข้ากับเรื่องราวที่อ่าน สมัยนั้นหนังสือที่จะค้นคว้าหาความรู้มีไม่มากนัก อย่างไรก็ตามความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเรียนภาษาไทยกับอาจารย์ ม.ล.บุญเหลือเป็นพื้นฐานในการอ่านหนังสือในสาขาวิชาอื่น ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ผู้เขียนตระหนักถึงความสำคัญของพื้นฐานความรู้ภาษาไทย ในฐานะที่เป็นภาษาแม่ การฝึกฝนใช้ภาษาตามระดับและความเหมาะสม การได้อ่านงานเขียนที่ดีนั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาภาษาในโอกาสต่อมา อาจารย์ ม.ล.บุญเหลือเป็นแบบอย่างของอาจารย์ที่ดี ช่วยให้ลูกศิษย์รู้จักคิดรู้จักทำสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ผู้เขียนนับว่าโชคดีอย่างมากที่ได้มีโอกาสเรียนกับอาจารย์ผู้มีความรู้และความคิดกว้างขวาง ทั้งยังหาวิธีการที่ทำให้นักเรียนสนใจการเรียน และให้ความมั่นใจว่านักเรียนจะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนเองถนัด ถ้าเป็นสมัยนี้ก็คงเรียกว่าแนวการสอนของอาจารย์เป็นแนวที่ยึดผู้เรียนเป็นหลัก

เมื่อนึกย้อนไปถึงการเรียนการสอนในสมัยนั้น นักเรียนไม่มากเท่าสมัยนี้ ครูที่สอนระดับประถมต้องการให้ลูกศิษย์

อ่านออกเขียนได้ บวกลบคูณหารเป็น ฝึกอ่านออกเสียง คัดไทย และเขียนไทย ท่องสูตรคูณ ทำเลขในใจ ทำการบ้านเลข ซึ่งโจทย์จะยากขึ้นตามลำดับชั้น สำหรับชั้นประถมเครื่องใช้ในการเรียนก็คือสมุด ดินสอ ยางลบ และไม่บรรทัด เมื่อขึ้นชั้นมัธยม นอกจากเครื่องแบบจะเปลี่ยนแล้ว อุปกรณ์ที่ใช้ยังแสดงว่าเป็นผู้ใหญ่ขึ้น คือได้ใช้ปากกาจุ่มหมึกเขียนแทนดินสอ นักเรียนที่เพิ่งขึ้นชั้นมัธยมมือจะเปื้อนหมึกและเสื้อเอวหมึกเป็นจุดเล็กบ้างโตบ้างแล้วแต่ว่าใครจะระมัดระวังมากน้อยเท่ากัน ส่วนโจทย์เลขก็ยากขึ้น ต้องเรียนเรขาคณิตและพีชคณิตที่อาศัยความเข้าใจและใช้ทฤษฎีในการหาคำตอบ ในระดับนี้บางโรงเรียนใช้ตำราภาษาอังกฤษ สอนวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนที่ยังก็จะดูเฉลยท้ายเล่มว่าได้คำตอบที่ถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกก็ทบทวนหาที่ผิดแล้วแก้ไข นักเรียนพวกนี้จะเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษโดยปริยายเพราะต้องใช้ความรู้ภาษาอังกฤษเท่าที่มี อ่านและตีความโจทย์ภาษาอังกฤษให้ได้ หากอ่านโจทย์ไม่รู้เรื่องก็ทำไม่ได้

แม้ครูสมัยนั้นส่วนใหญ่จะไม่ได้เรียนมาทางด้านการสอนโดยตรง แต่การที่ใจรักจะเป็นครูก็ทำให้ขวนขวายหาวิธีกระตุ้นให้นักเรียนสนใจวิชาที่เรียน และที่สำคัญนักเรียนสมัยก่อนได้อ่านวรรณคดีเป็นตอน ๆ ตั้งแต่อยู่ชั้นประถม เช่น หนังสืออ่านชั้นประถมปีที่ 4 คือ รามเกียรติ์ตอนท้าวมาลีวราชว่าความ ส่วนตอนศึกกุมภกรรณนั้นเรียนในชั้นมัธยม การเลือกตอนไหนให้ชั้นไหนเรียนคงขึ้นกับความยากง่ายหรือซับซ้อนของเนื้อหา อีกประการหนึ่งการได้อ่านวรรณคดีเป็นตอน ๆ ซึ่งยาวพอสมควร จะกระตุ้นนักเรียนให้อยากรู้เรื่องราวของตอนก่อนและตอนหลังของเรื่องที่กำลังเรียนอยู่ ผู้ใหญ่ที่บ้านอาจเล่าเรื่องให้ฟังหรือหาหนังสือฉบับเต็มมาให้เด็กอ่านให้ฟัง ซึ่งเป็นการฝึกอ่านออกเสียงไปในตัว

เมื่อเทียบชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนสมัยก่อนกับสมัยนี้ จะเห็นว่าแตกต่างกันมาก สมัยก่อนนักเรียนเมื่อกลับบ้านโรงเรียนก็ทำการบ้าน เสร็จแล้วก็เล่นกัน เด็กโตบางคนจะเล่นเป็นครูสอนหนังสือน้อง ๆ บางคนก็ช่วยทำงานบ้านหรืออ่านหนังสือให้ผู้ใหญ่ฟัง เข้านอนแต่หัวค่ำไม่เปิดไฟและใช้น้ำพุ้มเพื่อย่อย่างในสมัยนี้ ยิ่งสมัยสงครามต้องประหยัดไฟฟ้าและน้ำประปา เพราะขาดแคลน แม้จะเป็นเด็กก็รู้ว่าของทุกอย่างมีอยู่จำกัดต้องใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดและนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะฉะนั้นการนำของใช้แล้วมาดัดแปลงเพื่อประโยชน์อย่างอื่นเป็นเรื่องธรรมดาของผู้คนสมัยนั้น การขาดสิ่งอำนวยความสะดวก

ความแตกต่าง ๆ ก็ไม่รู้ว่ขาด เพราะไม่เคยรู้เคยเห็น ไม่เหมือนสมัยนี้ที่มีการโฆษณาให้ผู้คนรู้สึกว่ขาดของที่จำเป็นในชีวิตอยู่ตลอดเวลา

อันที่จริงศักยภาพของนักเรียนสมัยนี้กับสมัยก่อนหรือจะเป็นสมัยไหนก็ตามคงไม่แตกต่างกันนัก แต่ละรุ่นจะมีบางคนที่กระตือรือร้นศึกษาหาความรู้ แม้จะไม่มีครูหรือผู้ปกครองจ้จี้จ้จ้ก็ยังสามารถเรียนด้วยตัวเองได้ บางคนไม่ชอบวิทยาศาสตร์ แต่มีความถนัดด้านภาษา และบางคนชอบงานช่าง เป็นต้น ส่วนพ่อแม่โดยทั่วไปก็ไม่ค่อยได้เล่าเรียนมากนัก อยากให้ลูกเรียนรู้หนังสือมาก ๆ ตามคำของสุนทรภู่ที่ว่ “รู้อะไรก็ไม่สู้รู้วิชา” จะได้มีงานดี ๆ ทำ และมีชีวิตที่สะดวกสบาย อันที่จริงความสุขและความสำเร็จในชีวิตขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ดังจะเห็นได้จากชีวิตของผู้มีชื่อเสียงและผู้ทีก่อร่างสร้างตัวจนเป็นมหาเศรษฐีเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก ทุกคนมีความคิดริเริ่มและบากบั่นทำสิ่งที่ตนมีใจรัก นำเสียตายเป็นสมัยนี้แม้เราจะทุ่มเทงบประมาณด้านการศึกษามากกว่าสมัยก่อนมาก ผลที่ได้ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจจะเป็นเพราะขาดการวางแผนที่ดีและหวังผลเลิศโดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัดและสภาพของสังคมโดยรวม

ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้าน การเรียนการสอน และการทดสอบให้ทันสมัยทัดเทียมกับต่างประเทศ พ่อแม่ผู้ปกครองต่างก็หวังใ่วว่าจะทดสอบความรู้ความสามารถของนักเรียนได้จริงหรือ สมัยที่เริ่มมีการใช้ข้อสอบแบบปรนัย ผู้คนเกรงว่ นักเรียนจะถนัดในการเดาคำตอบ แต่ไม่ได้หมายความว่ามีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน ทั้งยังไม่สามารถหาคำตอบและเขียนคำตอบเองได้ หลังจากนั้นมาไม่นานก็เริ่มมีการบ่นว่ นักเรียนเขียนหนังสือไม่เป็น จับใจความไม่ได้ ส่วนวิชาภาษาต่างประเทศซึ่งเรียนอยู่นานหลายปี ก็ยังไม่มาใช้ประโยชน์ไม่ได้ ที่น่าเป็นห่วงก็คือแม้จะทุ่มเทงบประมาณให้กับการศึกษาเพิ่มขึ้นเรื่อย ในช่วงหลัง ๆ นี้ปรากฏว่ ผลการทดสอบความรู้ของนักเรียนในวิชาหลัก เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ก็ยังต่ำกว่าเกณฑ์ และไม่มีทีท่าว่จะกระตือรือร้นขึ้นทั้ง ๆ ทีใช้งบประมาณมหาศาลในการพัฒนาผู้สอน ตำรา และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย ทำให้คิดไปถึงสมัยที่รัสเซียประกาศผลสำเร็จในการส่งดาวเทียมชื่อสปุตนิกออกไปโคจรในอวกาศเป็นครั้งแรกของโลก ทำให้สหรัฐอเมริกาตระหนักว่ เป็นรองรัสเซียในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมื่อยอมรับว่มีปัญหาในการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียน ก็ได้เร่งแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับเริ่มต้น โดยเน้น

ความรู้และทักษะในวิชาพื้นฐาน เพื่อที่จะพัฒนานักค้นคว้าวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ นักคิดนักประดิษฐ์ รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานระดับสูงในสาขาต่าง ๆ ซึ่งก็ประสบความสำเร็จอย่างงดงาม

ปัญหาด้านการศึกษาของประเทศไทยก็คือ พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงตามความนิยมอยู่เสมอ การเน้นที่วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยโดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสม ทำให้สิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ ทั้งยังไม่ได้ยึดหลักที่ว่การแก้ปัญหาที่ได้ผลคือที่ต้นเหตุ การแก้ไขปัญหาระดับประเทศจึงเป็นการลองผิดลองถูกไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาที่แท้จริง ความอ่อนด้อยทางวิชาการ และความเสื่อมทางศีลธรรมจรรยาของผู้คนส่วนหนึ่งในสังคมเกิดจากสาเหตุใด ทั้ง ๆ ทีดูเหมือนว่จะมีความก้าวหน้าทันสมัยไม่แพ้สังคมใดในโลก ผู้คนรุ่นนี้จะมีชีวิตความเป็นอยู่ทีสะดวกสบายและมีความสุขมากกว่าคนรุ่นก่อน แต่ในความเป็นจริงแล้วสังคมไทยทีผู้คนมีชีวิตเรียบง่ายอยู่ในศีลในธรรม ได้กลายเป็นสังคมทีมีปัญหา รุมเร้าแก่งแย่งเอาเปรียบกันไม่แพ้สังคมตะวันตกทีเจริญก้าวหน้าไปไกลในด้านวัตถุ

นำเสียตายเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมผู้เรียกตนเองว่ ชาวพุทธมิได้นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติในการดำรงชีวิตและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ปัญหาในปัจจุบันไม่ใช่ปัญหาใหม่ เคยเกิดขึ้นมาแล้วมากบ้างน้อยบ้างในทุกยุคทุกสมัย หากผู้คนในสังคมอยู่ในศีลในธรรมก็จะช่วยกันแก้ปัญหาและอยู่กันอย่างมีความสุขได้ ความเจริญและความเสื่อมของอาณาจักรทียิ่งใหญ่ในอดีตน่าจะเป็นบทเรียนทีดีสำหรับผู้คนในสมัยนี้ว่ สิ่งทีจะช่วยให้นุชนมีชีวิตทีดีงามได้ก็คือหลักธรรมคำสอนของศาสนา คนไทยส่วนใหญ่เคยมีชีวิตทีสงบสุข รอดพ้นจากวิกฤติต่าง ๆ มาได้ก็เพราะเป็นคนดี อยู่ในศีลในธรรมไม่ประมาท และรู้เท่าทันปัญหา สามารถนำความรู้และความชำนาญานานทีตกทอดต่อ ๆ กันมาฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้

การแก้ปัญหาสังคมในระยะยาว จะต้องสร้างเด็กในวันนี้ให้เป็นผู้ใหญ่ทีดีในวันหน้า และผู้ที่เกี่ยวข้องในการธันสำคัญนี้ก็คือผู้ทีใกล้ชิด ได้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองและครูอาจารย์ ผู้บริหารและผู้ทีวางนโยบายการศึกษาซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงก็จะต้องมีความมุ่งมั่นและจริงใจ เอาผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นที่ตั้ง ร่วมกันระดมความคิดเห็น และไม่ละเลยสิ่งทีดีงาม และได้ผลมาแล้วในอดีต วางโครงการอย่างรอบคอบ เตรียมความพร้อมของบุคลากร คำนึงถึงความหลากหลายและความต้องการของผู้เรียน และของสังคมโดยรวม กำหนดเป้าหมาย

ให้ชัดเจนพร้อมทั้งระบุขั้นตอนในทางปฏิบัติที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ การปฏิรูปการศึกษาจึงจะประสบผลสำเร็จ

สิ่งหนึ่งที่ผู้สูงอายุสมัยนี้มักจะขบขันก็คือ หนังสือเรียนสมัยก่อนซึ่งนอกจากจะใช้ฝึกทักษะการอ่านของเด็กแล้วยังปลูกฝังค่านิยมที่ตึงามและหลักธรรมพื้นฐานที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่นนิทานสุภาษิต ยังอ่านกันบ้างหรือไม่ จริงอยู่ นักเรียนควรได้รับรู้สิ่งใหม่ ๆ แต่หนังสือที่เวลาได้พิสูจน์แล้วว่า มีคุณค่า ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อให้เด็กรุ่นใหม่มีโอกาสได้สัมผัสความรู้สึกนึกคิด คุณธรรมและจริยธรรมของคนรุ่นก่อน เด็กเล็กก็อาจรู้จักคิดและออกความคิดเห็นในชั้นเรียนเรื่อง ความถูกต้องและคุณงามความดีโดยใช้นิทานที่อ่านเป็นหลัก การคัดเลือกหนังสือให้เด็กอ่านนั้นไม่ใช่การปิดกั้นการรับรู้

ของเด็ก แต่เป็นการคัดกรองสิ่งที่จะมีส่วนในการหล่อหลอมและพัฒนาเด็กให้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐานตามความเหมาะสม เพื่อที่จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีหลักยึด มีความเชื่อมั่น และกล้าเผชิญปัญหาต่าง ๆ ของสังคมในยุคปัจจุบัน

ครูอาจารย์สมัยก่อนส่วนใหญ่แล้วได้ทำหน้าที่ของท่านอย่างน่าชื่นชมสมควรถือเป็นแบบอย่าง ที่โดดเด่น และเป็นที่เคารพนับถือในวงการศึกษาก็คืออาจารย์ ม.ล.บุญเหลือ หากผู้ที่วางนโยบายด้านการศึกษาของชาติจะมีความมุ่งมั่นและมองการณ์ไกลเช่นอาจารย์ ม.ล.บุญเหลือ การศึกษาของไทยคงพอมีหวังว่าจะก้าวหน้าทัดเทียมประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ได้บ้าง

ศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศรี เลขะวัฒน์:

ศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศรี เลขะวัฒน์ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ และระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา รับราชการในแผนกวิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ เกษียณอายุราชการเมื่อ พ.ศ. 2533 ปัจจุบันเป็นกรรมการในคณะกรรมการปรับปรุงเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน